

В умовах війни та хронічного недофінансування українським університетам складно підтримувати сучасний рівень технічного забезпечення для мовної підготовки. Використання технології BYOD (Bring Your Own Device) стало необхідністю через обмежені ресурси.

Потребують пильної уваги й такі аспекти, як розвиток особистісного потенціалу викладачів іноземної мови, їхня підготовка до використання сучасних технічних та електронних ресурсів, відведення часу для створення авторських засобів навчання при плануванні індивідуального навантаження викладача, покращення умов роботи науково-педагогічних працівників, підвищення оплати праці.

Вважається, що «освіта для сталого розвитку» в майбутньому має стати синонімом терміна «освіта» в широкому його значенні, адже будь-яка педагогічна діяльність має здійснюватися з урахуванням забезпечення сталого розвитку [2, с. 118] й мати проактивний характер. Те саме можна сказати й про іноземномовну підготовку здобувачів вищої освіти, яка має стати неперервною, міждисциплінарною та спрямованою на спільне з рештою світу розв'язання глобальних викликів.

Висновки. Таким чином, якісна університетська мовна освіта для сталого розвитку є не лише засобом особистісного та професійного зростання, а й сприяє досягненню цілей сталого розвитку через людський потенціал та готовність до інтенсивної міжкультурної співпраці.

Література:

1. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text>
2. Коренева І. М. Феномен «освіта для сталого розвитку»: сутність та сучасні особливості концепту. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 2. С. 113–122.
3. Чайковська Г. Б., Левчик І. Ю. Міждисциплінарна інтеграція освіти для сталого розвитку в ЗВО (на прикладі інтегрованого навчання англійської мови для спеціальних цілей). *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. 2022. Вип. 2 (109). С. 195–211. DOI 10.35433/pedagogy.2(109).2022.195-211
4. Leicht, A., Heiss, J., Byun, W.J. (eds.). *Issues and Trends in Education for Sustainable Development*. Paris : UNESCO, 2018. 276 p.

ДИДАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ РОМАНУ «КРИВИЙ ПЛУГ» ІТАМАРА ВІЕЙРА-МОЛОДШОГО У ФОРМУВАННІ РОЗУМІННЯ МАЙБУТНІМИ ВЧИТЕЛЯМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖ ЦІЛЯМИ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Луцьова Т.В.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
lunyovat@gmail.com*

Дана розвідка присвячена з'ясуванню дидактичного потенціалу роману «Кривий плуг» Ітамара Віейра-молодшого (Itamar, 2023) у підготовці вчителів англійської мови як іноземної у закладах вищої освіти України в контексті впровадження цілей сталого розвитку в навчанні іноземних мов.

Роман «Кривий плуг» бразильського письменника Ітамара Віейра-молодшого увійшов до короткого списку Букерівської премії 2024 року (The Booker Prizes, 2024). Книга присвячена життю африканської за походженням спільноти, яка займається сільським господарством в одному з найбідніших регіонів Бразилії. З португальської англійською роман переклав Джонні Лоренц (Itamar, 2023).

З метою з'ясувати доцільність використання роману «Кривий плуг» Ітамара Віейра-молодшого в навчанні студентів, які опановують спеціальність 014 Середня освіта за предметною спеціальністю 014.021 Англійська мова та зарубіжна література, розглянемо такі два питання: 1) дидактичну доцільність використання перекладених

художніх текстів у підготовці вчителів англійської мови, 2) глибину відображення у романі «Кривий плуг» проблем, на подолання яких сформульовані цілі Стратегії сталого розвитку.

На нашу думку, розгляд першого з поставлених вище питань логічно здійснити в контексті сучасної тенденції до деколонізації освіти. Ідея деколонізації освіти закорінена в прагненні подолати колоніальний підхід насадження західної моделі навчання та дослідження (Bobkina & Dominguez, 2014; Goulet & al., 2011; Sathorar & Geduld, 2018). У цьому контексті особливої потужності набирає думка про важливість розширення переліку літературних творів, які вивчають студенти, і включення до навчальних програм текстів, які не належать до традиційного канону, сформованого значною мірою в контексті колоніальної ідеології (Bakshi, 2021; Osborne, 2019). Як наголошує Сандіп Бакші, для реалізації деколоніального підходу в університетській освіті важливо відкрити навчальні програми для світової літератури (Bakshi, 2021: 3).

Хоча Україна не зазнала безпосереднього колонізаторського впливу Британської імперії, існує небезпека непрямого колоніаторства через слідування канону, випрацьованого за колонізаторських часів. Саме тому ми вважаємо слушним знайомити студентів, які вивчають англійську мову як фах, з творами представників різних культур. Для цього корисно використовувати тексти не лише написані, а й перекладені англійською мовою, оскільки це суттєво розширить пізнання студентами культурного багатоманіття світу.

Для виокремлення проблем, порушених в романі «Кривий плуг», ми застосували проблемно-тематичний аналіз. Як впливає з Таблиці 1, описана у романі громада стикається з десятьма проблемами, які корелюють з тими проблемами, на подолання яких спрямована Стратегія сталого розвитку (Take Action for the Sustainable Development Goals, no date). Важливо, що всі ці проблеми представлено в тексті не абстрактно, а як конкретні труднощі у житті головних персонажів. Зокрема, опис того, як у громаді потерпали від голоду, містить надзвичайно вражаючі сцени страждань і смерті дітей (Itamar, 2023: 63-65). Високий рівень художньої майстерності у зображенні проблем у житті громади забезпечує переконливість оповіді.

Таблиця 1. **Кореляція проблем, порушених у романі «Кривий плуг», і цілей Стратегії сталого розвитку**

Проблеми, порушені в романі «Кривий плуг» Ітамара Вієйра-молодшого	Цілі Стратегії сталого розвитку (Take Action for the Sustainable Development Goals, no date)
Надзвичайна бідність спільноти.	Ціль 1. Подолати бідність.
Потерпання від голоду, який призводить до смерті багатьох членів спільноти, під час неврожайних періодів.	Ціль 2. Подолати голод.
Відсутність школи, неписьменність переважної більшості членів спільноти.	Ціль 4. Забезпечити усіх дітей і всю молодь якісною освітою.
Багато жінок у спільноті потерпали від домашнього насильства.	Ціль 5. Досягти гендерної рівності.
Відсутність елементарних санітарних умов.	Ціль 6. Забезпечити чисту воду і належні санітарні умови.
Відсутність електропостачання.	Ціль 7. Забезпечити доступною і чистою енергією.
Для мешканців спільноти була доступною тільки важка виснажлива неоплачувана сільськогосподарська	Ціль 8. Забезпечити гідною роботою, яка уможливорює економічне зростання.

праця.	
Мешканці спільноти були позбавлені елементарних прав у порівнянні з власникам землі, на якій вони працювали.	Ціль 10. Зменшити нерівність.
Усвідомлення деякими членами громади потреби в змінах привело до виникнення певних непорозумінь із тими членами, які дотримувалися традиційних поглядів.	Ціль 11. Забезпечити стійкість громад.
Мешканці спільноти були позбавлені доступу до правосуддя.	Ціль 16. Забезпечити справедливість і доступ до правосуддя.

Важливо відмітити, що в романі «Кривий плуг» знайшли відлуння 10 із 17 цілей Стратегії сталого розвитку, що дозволяє зауважити тісний зв'язок між цими цілями. Таким чином, аналіз роману «Кривий плуг» дозволяє збагути наявність взаємозв'язку між цілями Стратегії сталого розвитку.

Наостанок варто зауважити, що доступним є ряд додаткових матеріалів для роботи з романом: запис художнього читання уривку роману популярною акторкою (Thomas, 2024), інтерв'ю з автором (Malmaceda, 2023; The Booker Prizes Interview, 2024), інтерв'ю з перекладачем (Harshaneeyam, 2024; The Booker Prizes Interview, 2024), додаткові матеріали з історичною та культурною інформацією (Reading guide, 2024), що дозволяє сформувати різноманітні завдання для студентів.

Зважаючи на достатньо складну поетологічну структуру роману «Кривий плуг», його читання й аналіз буде найбільш корисним студентам старших (3-4) курсів бакалаврату і студентам магістеріуму.

Отже, на нашу думку, роман «Кривий плуг» Ітамара Вієйра-молодшого має потужний дидактичний потенціал для формування розуміння студентами, які навчаються за предметною спеціальністю 014.021 Англійська мова та зарубіжна література спеціальності 014 Середня освіта, взаємозв'язку між цілями Стратегії сталого розвитку.

Література:

1. Bakshi, S. (2021). Towards the Unmaking of Canons: Decolonising the Study of Literature. In D. S. P. Thomas; J. Arday (Eds.). *Doing Equity and Diversity for Success in Higher Education* (pp.117- 126). Springer. Palgrave Studies in Race, Inequality and Social Justice in Education. doi 978-3-030-65670-6. <https://hal.science/hal-03362231/document>
2. Bobkina, J. & Dominguez, E. (2014). The Use of Literature and Literary Texts in the EFL Classroom; Between Consensus and Controversy. *International Journal of Applied Linguistics and English Literature*, 3(2), 248-260.
3. Goulet, L., Linds, W., Episknew, J.A. & Schmidt, K. (2011). Creating a space for decolonization: Health through theatre with indigenous youth. *Native Studies Review*, 20(1), 89-116.
4. Harshaneeyam (2024). International Booker Prize interview: How Johnny Lorenz translated 'Crooked Plow'. *Scroll.in*, 28 April. <https://scroll.in/article/1067098/international-booker-prize-interview-how-johnny-lorenz-translated-crooked-plow>
5. Itamar, V. Junior. (2023). *The crooked plow*. Translated J. Lorenz. London, New York: Verso.
6. Malmaceda, A.L. (2023). Reading to Coexist: A Conversation with Itamar Vieira Junior. *Words Without Borders*, 26 September. <https://wordswithoutborders.org/read/article/2023-09/reading-to-coexist-a-conversation-with-itamar-vieira-junior-ana-laura-malmaceda/>
7. Osborne, D. (2019) From Institutional Exclusion to Institutionalisation. *Wasafiri*, 34:4, 128-132. doi 10.1080/02690055.2019.1635797

8. Reading guide. (2024). Reading guide: Crooked Plow by Itamar Vieira Junior, translated by Johnny Lorenz. *The Booker Prizes*, 11 March. <https://thebookerprizes.com/the-booker-library/features/reading-guide-crooked-plow-by-itamar-vieira-junior>
9. Sathorar, H. & Geduld, D. (2018). Towards decolonising teacher education: Reimagining the relationship between theory and praxis. *South African Journal of Education*, 38(4), pp. 1-12. doi 10.15700/saje.v38n4a1714
10. Take Action for the Sustainable Development Goals. (no date) *Sustainable Development Goals*. <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>
11. The Booker Prizes Interview. (2024). A Q&A with Itamar Vieira Junior and Johnny Lorenz, author and translator of Crooked Plow, 2 April. <https://thebookerprizes.com/the-booker-library/features/a-qa-with-itamar-vieira-junior-and-johnny-lorenz>
12. The Booker Prizes. (2024). <https://thebookerprizes.com/the-booker-library/books/crooked-plow>
13. Thomas, A. (2024). Antonia Thomas reads from 'Crooked Plow'. *The Booker Prizes*. <https://www.youtube.com/watch?v=spQei6ErqP0>

МОЖЛИВОСТІ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СТРАТЕГІЯХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Орлов О.П.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
olexsiyorlov@gmail.com

Стратегія сталого розвитку тісно пов'язана з аналітичними можливостями цифрових технологій. Технологічні інновації, такі як штучний інтелект, віртуальна реальність і цифрові медіа, кардинально змінили університетські практики навчання. Ці технології пропонують нові способи вираження та кидають виклик традиційним уявленням про суспільні інституції. У наш час технологія – це не просто інструмент, а трансформаційна сила, що визначає нові межі політики, економіки, мистецтва. На думку Лева Мановича, засновника Software studies – нової міждисциплінарної галузі досліджень програмних систем та їхніх соціальних і культурних ефектів, «нові медіа перетворюють всю культуру та теорію культури на відкритий проект» [3, с. 54].

Відтак, системний підхід і системний аналіз є методологічною основою сталого розвитку. Починаючи з класичної роботи «Межі зростання» Денніса Медоуза і співавторів [4], дослідників з Массачусетського технологічного інституту, які у 1972 році застосували одну з перших у світі комп'ютерних моделей для оцінювання перспектив розвитку цивілізації, і завершуючи сучасними надскладними комп'ютерними моделями відповідних процесів і систем, стратегія сталого розвитку тісно пов'язана з аналітичними можливостями комп'ютерних технологій.

Процеси інформатизації суспільства задають темп розвитку освітніх технологій у вищій педагогічній школі, активізують формування в майбутніх учителів готовності до навчання протягом життя, здатності до динамічного осучаснення загальних і професійних компетентностей. Гуманітарне спрямування педагогічної освіти майбутніх учителів потребує системної трансформації, оскільки особливої значущості набувають цифрові технології, які концептуально, технологічно та організаційно забезпечують можливості реалізації державної та європейської освітньої політики. Диджиталізація освіти є спільним завданням середньої та вищої освіти України, об'єднаних поняттям цифрової педагогіки. Метою цифровізації є формування професійних компетентностей суб'єктів освітнього процесу, які трансформуються відповідно до суспільних та технологічних викликів сучасності.

Цифрова аджента («цифровий порядок денний») – 2020, регламентує впровадження диджиталізації закладів вищої освіти України, розробленої з залученням